

Skamba dzūkiška šneka

„Dainavos žodžio“ priedas, remiamas Spaudos, radijo ir televizijos rėmimo fondo

Sausio trylikta

*Jiš visos šalalės,
Visos Lietuvos
Lietuviai važavo
Gync valdzios savos.*

*Bokštų apkabino,
Susglaudė peciais.
Akūpantai šaudo –
Nebaisu visai.*

*Ar aš dar gyvensiu?
Sesė ronyta
Daktarų paklausė,
Gailiai verks mama.*

*Žuvo dzvylika brolių,
Jauna Loreta.
Priešo nužudytų
Verkė Lietuva.*

JIŠ BOBULĖS MARGOS SKRYNELĖS

PATARLĖS JIR PRIEZODZIAI

*Kū arielka traukia, to bėdos laukia.
Širdzies paklausysi – gerus darbus darysi.
Nestūmk to, katris nori likc necikėliu.
Kelio veizdėk, jo neradis nuciesk.
Aklam jir purvynas auksu rodos.
Aklas būdamas, kitam kelio neparodzysi.
Kampi tupi, kampi tupi – kuliām keturiuosa, kulk brolalia,
prakaituokie – bado nežinosi.*

PASJUOKC SVEIKA

*Ape kū kalbėj Kūcios nakč gaidzys, žūsinas jir jindikas
(kalakutas). Žūsinas:
– Mano gaspadorius nebus ščeslyvas, jei dar šiuosmet
„nepasdaris“ kito milijono.
Gaidzys:
– Mano gaspadzinė nebus ščeslyva, jei gaspadorius ciek
daug gers, namo neparais, pas kitų nuveis.
Jindikas:
– Mano gaspadorus nebus ščeslyvas jir naujais metais, jei
gaspadinė jilgai miegos, bliūdų nemazgos jir su zerkolu
dabos.
Gaidzys:
– Kakariekū! Mano gaspadorius ščeslyvas nebus, jei cik gers,
nemiegos, jei valdzia langvesnio darbo neduos.
Kalbas užrašė vištukė Juodukė*

Mieli jir brangūs dzūkiško žodžio skaicytojai,

gerai jir apsidairyc nespėjom, kap mūs gyvenimo slankscj peržangė Nauji neporiniai 2013 metai. Dar nežinom, kū paruošj mumiem atneš. Ale visi cikimės, kad jų atneštuosa dzvylika (ciek mėnasių jyra) uzbonėliuosa jyra daug jir gerumo. Va, kad jir pirman sausio uzbonėlin daug gražų nežiemiškų dzienuų. Tai šiek ciek langviau ir ne tep strošna an kiemo jišaic. Jir žiemelė tep gi su-trumpės. Sausis neškadavos jilgesnių dzienuų, o naktelė kožnų rozų nuslais trumpesnė. Viskas aina, kap jir priguli, pavasario pusėn. Jilgesnės dzienuelės nuog mūs nustums ne vienu kvarobų. Dėl to jir gyvenc bus vesialiau.

Atšventėm visas dzūkų šalalėn lauktas dzūkiškas šventes: šv. Kūčių vakarų, šv. Kalėdas – svieto atpirkėjo gimimo dzienuų. Gvožniai pašviesdami petardom, raketom, kad neblūdzytų praveitų metų, palociuosna palydėjom 2012 metus. Jiš apšvistos žvaigždėtos padangės sprogdzinant užtaisus an žamės nuslaido jaunas, narsus, rodos, kad geras jaunikaicis, „Nauji metai“ vardu pavadzytas.

Vienus jišlydėjus, kitus pascikus metus, visi lietuviai jir dzūkai, dzideli jir maži, jauni jir pagyvenj gražai sveikina vieni kitus, palinkėdami dzidziausio žmogaus turto – sveikatos. O jų turėdami būsim gražūs jir bagoci.

Dzūkų pulkucis visus jik vieno sveikina, linki šviesių dzienuų, giedro dangaus, Dzievulio palaimos, būc visiem sveikiem, nepamiršc dzūkiškos giesmelės, paskaicyc knygelės.

Antanina URMANAVIČIENĖ

Ar žinai?

Ar žinai, ar nepamiršai, kad 2013 metai apjovyci tarmių metais? Ne Lietuvon sumislyta, o Europon, katrai jir mes prigulim, kad visos tautos turi žinoc savo kalbas. Jir ne cik katrom dartės kalbam, ale jir savo bendrinės kalbos šaknis.

Tai va, mes, dzūkai, pakelkim galvas aukščiau, pasdairykim po protėvių gyventus česus. Jinsiklausykim, kap jie kalbėjo, kū darė, kū valgė, kap rėdės, ko-

kias giesmes giedoj.

O kiek ty tuosa česuosa se-nuolių, bagocystos, kokių dzi-delių skarbų (turto) rasim jir pasmokysim jiš jų. Pirmiausia protėviai prislaikė dešimcies Dzievo prisakymų. O prislaiky-dami tai vieni kitų nežudė, ne-apvaginėjo, nesvetimoteriavo jir kitų dzidelių bėdų neturėj. O to negerumo ciek daug nebuvo dėl to, kad litrais arielkos negėrė. Ži-

noj mierų jir parėdkų. Protėviai sunkiai darbujo, ale jiš Lietuvos šimtais nebėgo, ba savo žami mylėjo. Buvo biedni, ale miela-širdingi, vieni kitus pauvažoda-mi, gražiais žodžiais apsimainyc necingėj. Žinoj protėviai gerų žodžių macj. Geras, šiltas žodzis pamačina pragyvenc dzienuų.

Pasmokykim pasakyc vieni kiciem gražų žodukų. Būsim ščeslyvesni. Protėviai tep darė.

Sausio 13-ų Tėvynj apgynė

Lietuvon, atgovusion 1990 m. nepriklausomybį, buvo labai nespakaina. Niekap negalėj akupantai sustaikyc, kad Lietuva apjovino visam svietu ape savo nepriklausomybės atkūrimų. Lietuvos ajimų laisvėn priešai sumislino sustabdzyc tankais.

1991 m. sausio 12 dzienuų klausydama radijos dažinojau, kad akupantai užėmė Spaudos rūmus jir Krašto apsaugos de-partamentų.

Sausio 13-a buvo nedėlia. Nuog televizoraus nejišvažavj Vylniun negalėj atsitraukc. Mislinu, koku spasabu (būdu) mėgis priešai nugalėc neginkluotų, ale cik laisvį atkūrusių Lietuvų.

Nakciu, ape 2 adzynų, svעיםmas vaiskas artėjo prieg Radijo ir televizijos namo. LTV apžvalginykė E. Bučelytė pranešė, kad radijas jau užimtas, o televizija kol kas darbuja. Graita prakalbėj Sitkūnų radijas jir pranešė, kad prieg televizijos bokšto jyra žuvusių jir daug ronytų. Prašomi žmones važuoc Vylniun gync Parlamento. Palei bokštų suskabiniusių rankom, dainuojancijų didziulį žmonių minių traiskino jir tylėd prieš tankai.

Suklupus Lietuva sausio 16-ų verkė kavodama savo vaikus: Loretų Asanavičiūtj, Virginių Druskj, Darių Gerbutavičių, Rolandų Jankauskų, Rimantų Juknevičių, Alvydų Kanapinskių, Algimantų Petrų Kavoliukų,

Vidų Maciulevičių, Titų Masiulj, Alvydų Matulkų, Apolinarų Juozų Povilaitj, Igną Šimulionj, Vytautų Vaitkų.

Tūdzien Justinas Marcinkevičius kalbėj: „Prieš daugelį metų čia, Katedros aikštėn stovėj dzidziojo kunigaikščio Vy-

tauto grabas. Dabar čia guli mūs vaikai, jir mes apraudam jų žuvmų, kad jie jau priguli jistorijai, kad jie dabar šyldos sušalusias rankas prie amžinos ugnies rozų su didziausiais mūs tautos vyrais. Lietuva lankias prieg jų jir užkloja juos amžinu laisvi...“.